

پشت صحنه جنجال شبکه اجتماعی چینی «تیک تاک» در آمریکا چیست؟ در ۲۰ سال اخیر چین ۸ برابر آمریکا در شرکت‌های فناوری رشد داشته است

آرایش جنگ جهانی تکنولوژی

مرتضی عبدالحسینی
روزنامه نگار

ترامپ در کارزار انتخاباتی ۲۰۱۶ چین خود را متهم به دزدیدن مشاغل آمریکایی و دستکاری نرخ ارز خود می‌کرد. او معتقد بود که اولی منجر به بیکاری طیف عظیمی از کارگران آمریکایی شده و دومی تجارت بین‌المللی از سوی چین را ناعادلانه کرده است. اما حالا و با رسیدن کارزار انتخاباتی ۲۰۲۰، ترامپ علی‌رغم ادعای خیانت اقتصادی چینی‌ها علیه آمریکا، مساله جدیدی با محوریت برنامه

«تیک تاک» مطرح کرده است. ترامپ مصرانه معتقد است که چین این بار در حال دزدیدن اطلاعات آمریکایی‌ها از طریق برنامه تیک تاک است. البته این موضوع مساله تازه‌ای نیست و چندی پیش نیز آمریکایی‌ها ادعاهای مشابهی هم در مورد شرکت هواوی (Huawei) مطرح کرده بودند که بعدها مشخص شد هدف آمریکا از تحریم آن، صرفاً جلوگیری از افزایش درآمد این شرکت در برابر شرکت‌های مشابه آمریکایی است. بنابراین جنگ سیاسی و بعدها اقتصادی و در حال حاضر تکنولوژیک آمریکا و چین در حال ورود به فاز جدیدی است که احتمالاً با نزدیک تر شدن به انتخابات آمریکا، داغ‌تر نیز خواهد شد. تحلیل رفتارهای

اقتصادی و سیاسی ترامپ در مقابل چین و مرور عملکرد او از آن جهت قابل تامل است که مرور نتایج و اهداف جنگ تعرفه‌ای سال ۲۰۱۷ این کشور نشان می‌دهد. ترامپ برای ساختن قهرمانی ملی از خود نه فقط در شعارهای قبل انتخاباتی بلکه در عمل نیز به سیاست‌های تبعیض آمیز خود در قبال چین ادامه خواهد داد. نگرانی اصلی ترامپ و آمریکا ریشه در ظهور قدرت اقتصادی چین در سال ۱۵ اخیر دارد که در بخشی از این گزارش به آن پرداخت شده است. این نگرانی به هیچ وجه بیجا نبوده، چرا که براساس اسامی شرکت‌های برتر اعلام شده که هر ساله توسط نشریه فورچون (Fortune) اعلام می‌شود، در سال ۲۰۱۹ چین

در رده بندی ۵۰۰ شرکت برتر جهان سهم ۱۲۹ شرکتی داشته و در مقابل آمریکا برای اولین بار با عقب افتادن از چین ۱۲۱ شرکت را در این رده بندی جا داده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد اگر آمریکا بخواهد به جنگ‌های اقتصادی و تکنولوژیک خود با چین که دارای سریع‌ترین رشد اقتصادی در دنیاست، ادامه دهد و تجارت قاعده‌محور را با این منطقه قطع کند، زبان‌های اساسی خواهد دید. در این گزارش پس از بررسی موضع‌های اقتصادی این دو کشور نسبت به هم و همچنین رشد شرکت‌های چینی و درآمد آنها به ابعاد جدید جنگ آنلاین چین و آمریکا بر سر برنامه «تیک تاک» نیز اشاره شده است. حاشیه‌های سیاسی اقتصادی ایجاد شده

در پی قدرت‌گیری برنامه «تیک تاک» که متعلق به شرکت چینی «بیتدس» است، یادآور اختلافات این دو کشور روی شرکت هواوی (Huawei) نیز است. حدود یک سال پیش ترامپ دقیقاً با بهانه‌هایی همچون جاسوسی اطلاعاتی و... که در حال حاضر برای تیک تاک مطرح می‌کند، شرکت مخابراتی هواوی را هدف قرار داد. در مجموع می‌توان به صراحت تأکید کرد که آمریکا با پیس کشیدن از حضور در بازار چین چیزهای زیادی همچون نفوذ ژئوپلیتیک خود در یک منطقه کلیدی، رفاه میلیون‌ها کارگر، کشاورز و مالکان بنگاه‌های آمریکایی و تجارت منصفانه برای اکنون و برای نسل‌های آتی را از دست خواهد داد.

تیک تاک، پر قدرتمندترین شبکه غیر آمریکایی

برنامه TikTok یک پلتفرم اجتماعی کوتاه ویدیویی است که به کاربران اجازه می‌دهد تا به سرعت و به آسانی فیلم‌های منحصربه‌فرد کوتاهی را برای اشتراک گذاری با دوستان و جهان درست کنند. این برنامه متعلق به شرکتی به نام بیتدس بوده که طرف دوسال توانست خود را به جایگاهی برساند که اکنون از آن به عنوان رقیبی برای نتفلیکس، یوتیوب، اسنپ‌چت و حتی فیسبوک یاد می‌کنند. برنامه تیک تاک توانسته در بیش از ۱۵۰ کشور دنیا که به ۷۵ زبان صحبت می‌کنند، بیش از یک میلیارد دانلود را برای خود ثبت و از همه مهم‌تر بیش از ۱۰۰ میلیون کاربر را نیز در آمریکا به خود جذب کند. براساس این آمارها در دسامبر سال ۲۰۱۷ تعداد کاربران تیک تاک در حالی حدود ۲۱ میلیون نفر بوده که امروز این تعداد به ۸۰۰ میلیون نفر رسیده است؛ آماري که تیک تاک را پس از فیسبوک، یوتیوب، واتس‌آپ، فیسبوک مسنجر، وی‌چت و اینستاگرام در رتبه هفتم پر مخاطب‌ترین شبکه اجتماعی غیر آمریکایی در جهان قرار می‌دهد.

جنگ آمریکا و چین؛ به ضرر کدام؟

به رغم پیوندهای عمیق و گسترده‌ای که بین اقتصاد دو کشور آمریکا و چین ایجاد شده، سیاست‌ها و اقدامات اقتصادی در دو دولت بعضاً موجب بروز تعارض و اختلافات قابل ملاحظه‌ای شده است. چین از سوی آمریکایی‌ها متهم به سرقت مالکیت فکری و همزمان دستکاری نرخ ارز است. آمریکایی‌ها معتقدند دولت چین با تکیه بر سیاست‌های پولی خود، اقدام به ارزشگذاری پایین یوان در برابر دلار می‌کند تا به این وسیله صادرات خود به آمریکا را ارزان و در مقابل واردات خود را گران و سخت کند. این دیدگاه در برنامه اقتصادی ترامپ هم به خوبی تشریح داده شده است و او استدلال می‌کند که کسری تجاری آمریکا نتیجه «رویه‌های تجاری ناعادلانه» است. اینکه «چین به هیچ وجه تنها منتقل در جهان نیست بلکه بزرگ‌ترین آنهاست»، همه این مسائل منجر شده است که در یک رویه تاریخی بارها آمریکا در سازمان‌های بین‌المللی از چین شاکي و در پرونده‌های متعددی برعکس این مهم باشد. هر دو کشور در مقطعی با ایجاد بهانه‌هایی به دنبال تحریم یا تهدید کشور مقابل بوده‌اند یا در نهایت کار را به بستن تعرفه‌های سنگین بر واردات کالا از یکدیگر کشانده‌اند. با این همه اما مشخص است که آمریکا قدرت اقتصادی سابق خود را در برابر چین از دست داده و در حال حاضر با رشد روزافزون اقتصاد نه تنها چین بلکه شرق آسیا مواجه شده است.

آمار و ارقام شرکت‌های برتر چینی که در رده بندی آخر فورچون از شرکت‌های آمریکایی به لحاظ کمی جلو زده‌اند و از نظر درآمدی نیز به آن نزدیک شده‌اند یک پیام دارد، آنکه؛ اندازه اقتصادی آمریکا اکنون در حال کاهش است و امکان این وجود دارد که هرگونه مانع تجاری چه به لحاظ سیاسی (تحریم) و چه اقتصادی (تعرفه به کالاهای چینی) به دلیل وابستگی آمریکا به زنجیره تامین می‌کند، یک سر آن چینی‌ها هستند، بازار آمریکا را با مشکل مواجه کند. به عنوان نمونه موانع تجاری آمریکا با جلوی ورود فولاد و آلومینیوم وارداتی به بازار آمریکا را خواهد گرفت. در عین حال، چنین مانعی همزمان صنایع آمریکایی را که از این نهاده‌ها استفاده می‌کنند در شرایط نامطلوبی قرار می‌دهد.

برتری شرکت‌های چینی نشانه تثبیت ابر قدرتی در مقابل آمریکا است

فورچون طبق رسم هر سال خود، ۵۰۰ شرکت برتر دنیا را در پایان هر سال مالی میلادی معرفی می‌کند. در پایان سال ۲۰۱۹ نیز این مجله در قالب فهرست Fortune Global 500، ۵۰۰ شرکت برتر دنیا را براساس شاخص‌های مختلفی اعم از فروش، سود و قیمت بازار معرفی کرده که نتیجه کمی غافلگیرکننده بود. مجله فورچون چند ماه پیش با انتشار جدیدترین فهرست از ۵۰۰ شرکت برتر دنیا اعلام کرد که برای اولین بار تعداد شرکت‌های برتر چینی در این رده بندی از شرکت‌های آمریکایی جلو زده است. براساس این رده بندی در پایان سال ۲۰۱۹، ۲۰۱۹ شرکت خود را در رده بندی ۵۰۰ شرکت برتر جهان جای داده است و در مقابل برای اولین بار تعداد شرکت‌های آمریکایی با جاماندن از چینی‌ها به ۱۲۱ شرکت کاهش پیدا کرده است. این مجله در رده بندی سال ۲۰۱۸، خود تعداد شرکت‌های برتر دو کشور را که در رده بندی آن حضور داشتند، به طور مشترک ۱۲۱ شرکت اعلام کرده بود. با نگاهی به آمارهای فورچون متوجه می‌شویم چین و بنگاه‌های چینی ظرف مدت ۲۰ سال توانسته‌اند اختلاف ۱۶۶ تایی خود در این رده بندی را نه تنها جبران کرده بلکه جلو نیز بپندارند. به طور دقیق‌تر آن که تعداد شرکت‌های چینی موجود در شرکت‌های برتر در سال ۲۰۰۰ تنها ۹ شرکت بوده است که در مقابل ۱۷۵ شرکت آمریکایی حرفی برای گفتن نداشتند اما به مرور رشد ۲۰ ساله چین در دارا بودن شرکت‌های برتر آغاز شده است. هر چند تعداد شرکت‌های چینی موجود در این رده بندی تا قبل از سال ۲۰۱۶ همچنان به ۱۰۰ شرکت نرسیده بود اما از سرعت خیره‌کننده‌ای برخوردار بود، به طوری که تعداد آنها از ۹ شرکت در سال ۲۰۰۰ به ۹۸ شرکت در سال ۲۰۱۵ رسید. در سال‌های اخیر نیز این رشد که ناشی از قدرت‌گیری اقتصادی چینی‌هاست همچنان ادامه داشته و برای سال‌های ۲۰۱۶، ۲۰۱۷، ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ به ترتیب به ۱۱۵، ۱۲۶ و ۱۳۶ شرکت پر درآمد رسیده است. در مقابل آمریکا که تا سال ۲۰۰۲ روند صعودی داشته از آن سال به بعد با قدرت‌گیری اقتصادی کشورها به خصوص کشورهای آسیایی، روند صعودی خود را از دست داده است. به طوری که این کشور در سال ۲۰۰۳ در این رده بندی دارای ۱۹۰ شرکت پر درآمد و برتر بوده است اما با روند کاهشی به ۱۲۱

شرکت در سال ۲۰۱۹ رسیده است. با ادامه روند فوق به هیچ وجه بعید نخواهد بود که در آینده‌های نزدیک شرکت‌های چینی یک سوم از این رده بندی را به خود اختصاص دهند و به طور رسمی جهان را با ظهور یک ابر قدرت جدید آشنا کنند.

کم شدن فاصله درآمد شرکت‌های چینی با آمریکایی

همان طور که گفته شد مجله فورچون همزمان با رتبه بندی شرکت‌های برتر جهان در هر سال، اقدام به انتشار میزان سودسازی، دارایی و درآمد آنها نیز می‌کند. همانند تعداد شرکت‌های چینی که مخاطبان اقتصادی را با غافلگیری همراه کرده، سرعت رشد درآمد‌های این شرکت‌ها نیز حاوی پیام‌های غیر قابل انتظاری برای اقتصاد دنیا به خصوص اقتصاد آمریکا است. براساس آمارها درآمد ۱۷۵ شرکت برتر آمریکایی در سال ۲۰۰۰ حدود یک هزار میلیارد و ۵۷۲ میلیون دلار بوده است که این میزان ۸۰۰ درصد از درآمد ۱۸۷ میلیارد دلاری ۹ شرکت برتر چینی در آن سال بیشتر بوده است. در ادامه و با روند رو به رشد اقتصادی چین و بنگاه‌های این کشور و رسیدن تعداد شرکت‌های برتر چینی به عدد ۴۶ در سال ۲۰۱۰ میزان درآمد‌ها نیز به رقم دوهزار میلیارد دلار رسیده است که این میزان در مقایسه با

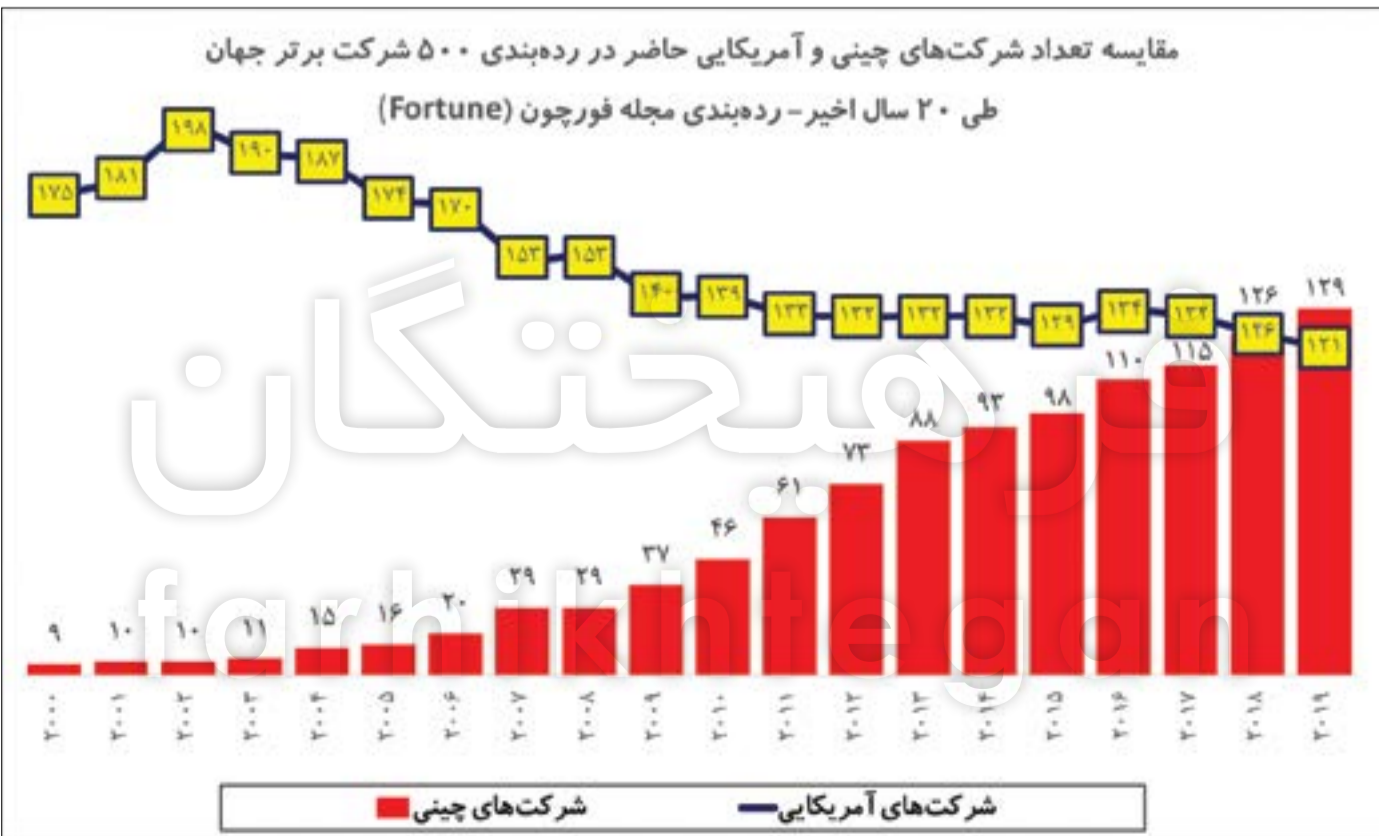
درآمد ۱۳۹ شرکت برتر آمریکایی در آن سال ۲۳۵ درصد کمتر بوده است. در نهایت اما در سال ۲۰۱۹ شرکت‌های چینی به لحاظ کمی فاصله درآمدی خود را نیز با شرکت‌های آمریکایی به کمترین فاصله رسانده‌اند. به طوری که در این سال ۱۲۹ شرکت چینی درآمدی حدود هشت هزار میلیارد دلار را ثبت و در مقابل شرکت‌های آمریکایی نیز ۹ هزار میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار درآمد داشته‌اند. بنابراین روند درآمدی شرکت‌های چینی نیز ظهور و تثبیت قدرت اقتصادی این کشور در برابر آمریکا را تأیید می‌کند.

تحریم هواوی تأهید تیک تاک

بر اساس آمارهای اقتصادی، در سال گذشته ایل به عنوان یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های حوزه فناوری در جهان، با کاهش فروش جایگاه خود را به عنوان دومین شرکت بازار گوشی‌های هوشمند از دست داده است. یکی از دلایل این اتفاق عرضه گوشی‌های با کیفیت و خوش قیمت توسط هواوی بود که توانست توجه بسیاری از افراد در دنیا را از سال ۲۰۱۷ به بعد به خود جلب کند و فروش بیش از ۲۰۰ میلیون عدد گوشی در سال گذشته را به ازمان بیاورد. این تغییر بزرگ در بازار و از دست رفتن جایگاه آمریکا را در این بخش، احساسات ملی‌گرایانه آمریکایی را تحریک کرد تا به هر شکل ممکن جایگاه از دست رفته برای آمریکا بازگردد، حتی به کمک تحریم‌هایی که غیرمنطقی بودن‌شان به اثبات رسید. حدود یک سال پیش اصلی‌ترین دلیل تحریم هواوی، مساله امنیتی ایالات متحده آمریکا و اختلال هواوی در امنیت ملی آمریکا به کمک دستگاه‌هایش عنوان شد. این بهانه از جنس انتقادهای آمریکایی‌ها به تیک تاک است. بسیاری از تحلیل‌گران معتقدند خام‌اندیشی است که تصور کنیم مساله ترامپ برای مقابله با هواوی و تیک تاک صرفاً مسائل امنیتی و درز اطلاعات کاربران آمریکایی و مسائلی از این دست است، بلکه تقابل تکنولوژیکی که با قدرت‌گیری شرکت‌های چینی پیوسته در حوزه فناوری رخ داده، موجب شده آمریکایی‌ها برای ماندن در جایگاه برتر حوزه فناوری جهان، دست‌وپا بزنند.

سال	مجموع درآمد شرکت‌های برتر چینی (میلیارد دلار)	مجموع درآمد شرکت‌های برتر آمریکایی (میلیارد دلار)	نسبت درآمد شرکت‌های آمریکایی به چینی
۲۰۰۰	۱۸۷	۱۰۵۷۲	۸.۴
۲۰۱۰	۱۰۹۴۶	۶۰۵۳۰	۳.۴
۲۰۱۹	۷۰۹۲۱	۹۰۳۷۱	۱.۲

منبع: فورچون (Fortune Global 500)

مقایسه جایگاه «تیک تاک» در میان پر مخاطب‌ترین شبکه‌های اجتماعی جهان

